

Травень 2020

Випуск присвячений Ветеранам Другої світової війни

Дайджест Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 53

Харківської міської ради Харківської області

У випуску:

Свято Перемоги	1
Історії учнів про справжніх героїв	2-15
Ми будемо вічно пам'ятати...	4-5
Земний уклін Вам, ветерани!	16

Подія

Це велике свято Перемоги...

Цьогоріч, відзначаючи 75 років з дня Перемоги, мер міста Геннадій Кернес закликав провести акцію пам'яті на балконах. 9 травня рівно о дванадцятій годині вийти на балкони наших квартир зі світлинами дідів і прадідів, та з запаленими лампадками і провести загальноміську хвилину мовчання пам'яті і вдячності подвигу героїв.

Пам'ять... Вона не має початку і не має кінця. Війна, що прийшла на українську землю червневим ранком 1941 року, увірвалася до кожної сім'ї, до кожної оселі, відібрала мільйони молодих життів, перетворила на руїни тисячі міст і сіл.

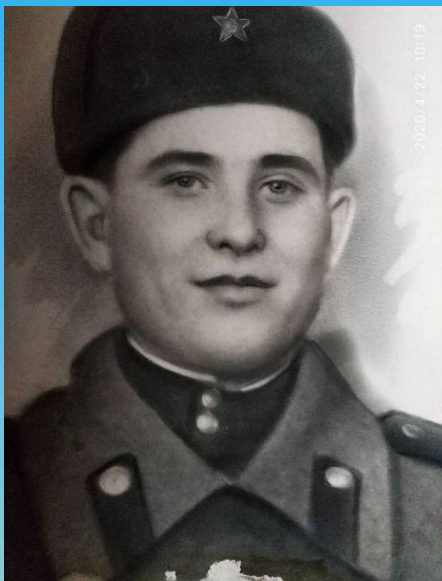
Проте наш народ залишився незламним у титанічній битві, якої ще не знала історія. Він боровся за свободу і переміг. Серед тисяч солдатських автографів на стінах Рейхстагу чимало українських імен.

Зупинись, замри і озирнись назад. Озирнись на тих, кого зараз немає, хто з каменя дивиться на нас із висоти своїх пам'ятників. Стій! Ніколи не прохось байдуже повз гранітної стіни, на якій визолоченими буквами вписані імена полеглих на полі бою, закатованих у фашистських концтаборах, спалених, повішених, знищених, але не скорених. Ми забов'язані їм життям, тим, що маємо. Вони— герої, вони— ті, хто подарував нам мирне небо над нашими головами. Зупинись — постій мовчки — згадай...

Зупинись, замри і озирнись назад. Озирнись на тих, кого зараз немає, хто з каменя дивиться на нас із висоти своїх пам'ятників. Стій! Ніколи не прохось байдуже повз гранітної стіни, на якій визолоченими буквами вписані імена полеглих на полі бою, закатованих у фашистських концтаборах, спалених, повішених, знищених, але не скорених. Ми забов'язані їм життям, тим, що маємо. Вони— герої, вони— ті, хто подарував нам мирне небо над нашими головами. Зупинись — постій мовчки — згадай...

Герой нашої родини

Моєму прадіду, Арестову Івану Миколайовичу, було 16 років, коли німецькі війська вступили на нашу землю. Він разом зі своєю родиною пережив усі жахи німецької окупації.

Після визволення селища Великий Бурлук (там жив мій прадід) у лютому 1943 року його призвали до лав Червоної армії. Мій прадід, юнак, що вперше взяв зброю до рук і геть не мав досвіду військової служби, брав участь у тяжких боях за визволення Харкова та області.

У селищі Тарасівка полк мого прадіда прийняв бій і затримав ворога, прикрив відступ радянських військ до нових рубежів. Після визволення Харкова в лютому 1943 року німецькі загарбники знову пішли в наступ. Під час боїв у районі вулиць зернової та одеської військова частина мого прадіда була розбита ворогом. Прадіда було поранено. Його та ще одного солдата сховала в погребі від німців місцева жителька. Потім прадіда направили в Саратовську область на військове навчання, після чого він продовжив службу в армії. У складі 3-го Українського фронту брав участь у боях за визволення України, Угорщини та Австрії.

Мого прадіда нагороджено орденом Вітчизняної війни I ступеня та медаллю «За перемогу над Німеччиною». Я і вся наша родина дуже пишаємося моїм прадідом. Для нас він – справжній герой, один із мільйонів синів нашої Батьківщини, які не жаліли нічого для Великої Перемоги, і подвиг яких не маємо права забувати. Історія мого прадіда надихнула мене присвятити йому вірш:

Я живу на Зерновой,
А папа мне сказал,
На этой улице большой
Твой прадед воевал.
«Мы отступили, не смогли
Наш Харьков удержать,
Через тяжелые бои
Нам снова город брать».
И август-месяц был потом,
И над Госпромом взвился стяг,
Сошло с солдата сто потов.
Выжил прадед, был сломлен враг.
Я у солдата постою,
Пройду Зеркальную Струю
И свечку памяти зажгу
За победивших в ту войну.

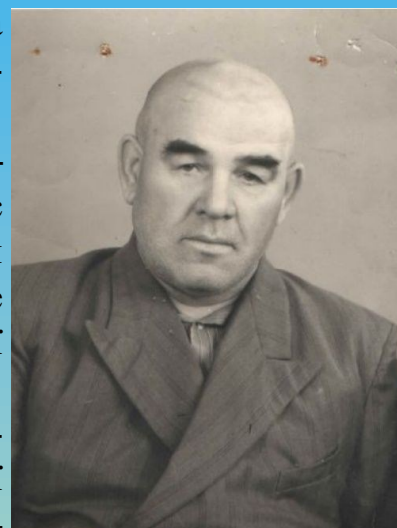
*Токарчук Володимир,
учень 5-Б класу ХЗОШ №53*

Пишаюся тобою, герою...

Мій прадід народився в 1905 році в селі Вороб'ївка Курської області Панирівського району. Він жив в Успенському районі Ворошиловградської (нині Луганської) області. Влітку 43-го року прадід уже воював на Південному фронті в 1382-му стрілецькому полку 87-ї стрілецької дивізії. Він був санітаром, і їхня дивізія вела бої в зоні Антрацитівського, Лутугинського районів на південний схід від Ворошиловграда (нині Луганськ).

27 липня 1943 року прадіда нагородили медаллю «За бойові заслуги», за те, що він 17,18 липня 1943 під обстрілами виніс із поля бою 15 поранених з їх зброєю, а також один станковий кулемет, три ручні кулемети. 5 серпня 1943 він отримав важке поранення в ліву руку, що в подальшому призвело до ампутації лівої кисті. Його винесли з поля бою і направили в госпіталь.

Після госпіталю прадідуся комісували. Він був нагороджений такими відзнаками: орденом Леніна, орденом Червоної зірки, медаллю «За бойові заслуги», а також ювілейними нагородами. Після війни прадід і прабабуся повернулися в Україну, де прожили все життя. Яків Ілліч працював начальником дільниці на шахті №1-2 Нова Голубівка, потім на шахті № 22 ім. Кірова.

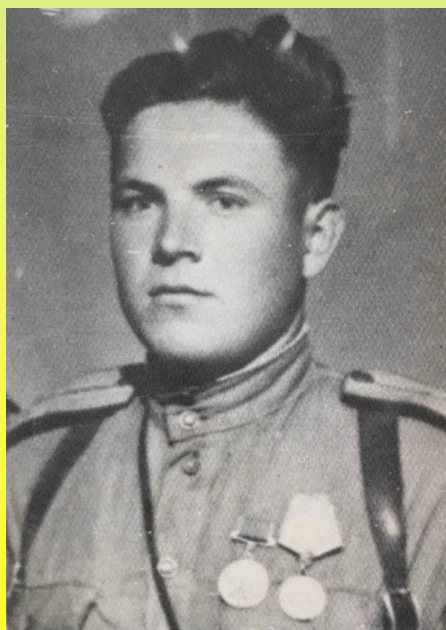

Чивичилова Анна, учениця 5-А класу ХЗОШ №53

Мій прадід - моя гордість

9 Травня цього року наша країна святкуватиме 75-річчя перемоги у Другій світовій війні. Наше покоління народилося в мирні часи, й історію цієї війни ми пізнаємо з книг та розповідей рідних. Ця війна торкнулася кожної родини, нікого не оминула. Наші прадіди віддавали своє життя за визволення нашої рідної країни від загарбників.

У битві за Сталінград брав участь і мій прадід, Бало Олександр Васильович. Там і отримав поранення. Проте це не зупинило сімнадцятирічного хлопця. Через тяжкі бої до самого завершення війни він пройшов із чітким розумінням: «Хто, як не ми, захистить Батьківщину?». За сміливість, відвагу, мужність, героїзм мій прадід був нагороджений двома орденами Вітчизняної війни, двома орденами Червоної зірки, численними медалями «За бойові заслуги», «За відвагу», «За битву під Сталінградом», за визволення нашого рідного Харкова. Перемогу прадід зустрів у Чехословаччині уже не простим солдатом, а капітаном. Я ніколи не бачила свого прадідуся. Але я дуже пишаюся ним.

Завдяки таким героям ми зараз живемо спокійно, над нами світить сонце, ми маємо можливість жити, навчатися, пізнавати світ, радіти, просто бути щасливими. Тому я кажу: «Дякую, прадіду... Дякую всім, хто виборов цю перемогу, а з нею – наше щасливе життя». Дуже важливо, щоб історію цієї війни передавали з покоління в покоління і пам'ятали подвиги наших героїв.

Фідяєва Софія, учениця 5-А класу ХЗОШ №53

Ми будемо вічно пам'ятати...

Минають роки, відлітають у вічність. Усе далі відходять грізні й важкі роки Другої Світової війни, але не згасає пам'ять про тих, хто захищав свою землю. Із покоління в покоління, від серця до серця ми передаємо естафету пам'яті про ті буремні роки, які вирішували долю планети.

З нагоди прийняття естафети пам'яті, присвяченої 75-річчю визволення України від нацизму та 75-річчю Великої Перемоги, у нашій школі 27 січня було проведено літературно-музичну композицію «Ми будемо вічно пам'ятати...». На цю урочисту подію до школи були запрошені почесні гості: депутат Харківської міської ради В. А. Зінченко, начальник Управління освіти адміністрації Основ'янського району О.С. Нижник, Голова Комітету ветеранів війни і військової служби міської ради ветеранів П.П. Гвоздинський, Голова Ради ветеранів Основ'янського району В.І. Шашкін, Голова Ради ветеранів 841-го мікрорайону Основ'янського району Л.В. Юр'єва, Ветеран Другої світової війни блокадниця І. А. Карловська, Ветеран Збройних Сил України В.С. Каменев.

На сцені відтворена атмосфера воєнних часів. Лунають пронизливо знайомі мелодії воєнних пісень. Лаконічні декорації і фотографії минулого. Учасники композиції

у воєнній формі, яка, між іншим, їм невимовно пасує. Але найголовніше – це та щирість і натхнення, з яким вони читають свої монологи й вірші. Так, вони впоралися з цим відповідальним завданням – говорити про війну і про Перемогу, торкатися болючих спогадів про минуле. Так, впоралися, бо ми бачили сльози на очах ветеранів...

Війна...
Страшна війна минулого століття, пекуча рана, яка болить досі чи не в кожній родині України. Але не

згасає пам'ять про тих, хто приніс на вівтар Великої Перемоги своє життя, хто поліг у боях заради щастя інших.

Із заключним словом виступила директорка школи Яна Вікторівна Білаш, яка висловила глибоку подяку всім учасникам заходу: «Шановні гості! Дорогі ветерани, діти! Важко дібрати слова, що змогли б виразити нам вдячність, повагу і любов, які ми відчуваємо до героїчного покоління переможців. Нашій школі вже 33 роки, і протягом цього часу з нами наші друзі, наставники молоді, ветерани війни і праці, які й сьогодні тут із нами. Ми вдячні вам за ваш

величезний вклад у справу виховання молоді, саме ви – приклад високих моральних якостей, ви вчите дітей протистояти антисемітизму, ксенофобії, расизму, прищеплюєте любов до Вітчизни. Кажуть, коли про війну забувають, війна повертається. Приймаючи з ваших рук естафету пам'яті, обіцяємо зробити все для того, щоб подвиг нашого народу не був забутий».

Роки... Скільки б їх не минуло, не зірнуть у народній пам'яті світлі імена тих, хто віддав своє життя за незалежність країни. Пам'ять... Це не просто частина історії. Пам'ять – це наша совість, біль, наша гордість.

Мій прадід - герой!

Давно минули роки Другої світової війни, на місцях боїв стоять кінотеатри, парки, дитячі майданчики. Більшості тих молодих хлопців та дівчат, що рятували наші землі від загарбницьких рук німецьких окупантів, вже немає в живих. Криваві та жорстокі роки війни залишили свій відбиток у серцях людей. У кожній родині є свій герой, ідеал мужності та наснаги, який подарував життя наступним поколінням.

Така постать є і в моїй родині, батько мого дідуся, тобто мій прадід Григорій Васильович Столярєнко, який народився в селищі Павлівка Нововодолазького району Харківської області. Його історія починається з дати його народження – 27 листопада 1922. Становище в роки Голодомору було настільки скрутним, що його рідна

бабуся вирішила покинути десятирічного хлопчика на Благовіщенському ринку. Самотній Григорій скитався та захворів на дизентерію, життя повільно покидало тіло... Змореного хлопця разом із трупами вивезли та заховали в яру, який розташовувався на території сучасного ХТЗ. «Я отямився, а навколо мертві діти», – згадував прадідусь. З останніх сил маленькому Григорію вдалося вибратися з «мертвого» яру. Потім його підбрала молода жінка та нагодувала шматком хліба. Далі його прихистила на якийсь час бездітна сім'я. Але завжди в мого прадіда було особливе ставлення до родини, і тому він підлітком почав розшукувати рідних, і одного дня на тій самій «Благбазі» він упізнав свого старшого брата. Разом із ним він вирушив у товарному вагоні до

Москви в пошуках кращої долі, але там їх чекало нове випробування – жебракування. На той час радянська влада намагалася вирішити проблему дитячої безпритульності, і тому їх обох забрали до дитячого будинку в Іванівській області. Дитячим будинком була комуна, колишня панська садиба. Там, окрім шкільної програми, мій прадід також навчився грати на струнних музичних інструментах, займався спортом та майстерно оволодів столярною працею.

Хлопчик ріс розумним, добрим і товариським. У педагогічному колективі так його полюбили, що намагалися віднайти його родину. Все ж таки в них це вдалося, і одного разу викладач відвіз Григорія у рідну Павлівку. В селищі він продовжив навчання до сьомого класу, потім пішов працювати в колгосп. Дитинство та юнацтво Григорія Васильовича були сповнені випробуваннями, але попереду його очікувала ще більш страшна сторінка біографії – війна. Його, як і інших призовників, збирали та вели пішки до Сталінграду на навчання. Зі 120 парубків до місця призначення дійшли тільки семеро, що мали в душі глибоке почуття патріотизму й бажання захистити рідну землю, а інші — втекли.

Прадід був одним із тих, хто брав участь у визволенні Харкова. Тоді війська були розбиті і відступали донськими степами знов до Сталінграду.

Фото з Інтернету

Кожний день курсант бачив ворога власними очима, тільки витримка та спортивне минуле дали змогу вижити. Німці кричали: «Русская свинья!», але треба було вижити, треба. За хоробрість та військові заслуги Григорію Васильовичу довірили командувати відділенням «Ворошиловський стрілець», він отримав звання молодшого сержанта. Усю війну він брав участь у боях, а також був наставником бійців-новобранців, які тільки надійшли, хоча Григорій був одним із наймолодших у батареї. Він отримував вогнепальні тяжкі поранення, але не зважаючи на долю, рвався до бою.

У 1943 році його доблесній військовій частині присвоїли звання «гвардійська». Після чергового

поранення та госпіталю він був переправлений до артилерійського підрозділу, де отримав звання старшини та був артилеристом гармати-гаубиці. Григорій Васильович брав участь у запеклій битві на Курській дузі та при взятті штурмом міста-фортеці Кенігсбергу, де смерть чатувала на кожному кроці, бо німці не давали перепочити ні на хвилину. У складі 277 стрілкової дивізії Григорій Васильович звільняв українські та білоруські землі від фашистської навали. Після перемоги над Німеччиною 1945 року військовий шлях мого прадіда не закінчився. Наступним місцем боїв була Японія, а саме Маньчжурія. Саме там він зіткнувся з японським фанатизмом, побачивши на власні очі характері військовополоненого.

У 1947 році Григорія Васильовича демобілізували, він повернувся до рідної Павлівки з медалями «За Перемогу над Німеччиною», «За Перемогу над Японією», «За мужність». Повернувшись із війни, він познайомився з Матроною Іванівною – майбутньою дружиною, з якою прожив усе життя та відсвяткував «золоте» весілля в колі дітей та онуків. Він був чудовим чоловіком, батьком та дідусем. Він ніколи не хизувався минулим, нагородами, а лише ростив у любові мого дідуся – Михайла Григоровича та його сестру Ганну Григорівну, а потім ще й мою маму та її двоюрідну сестру. Моя мама розповідала мені, яким чудовим він був учителем математики! Його любили та поважали односельчани за чесність, порядність, за те, що він завжди приходив на допомогу. Для всіх він був наставником та прикладом. «Будемо жити!» – його життєве гасло.

Шкода, але Григорія Васильовича не стало майже за чотири роки до мого народження. Щороку 9 травня ми всією родиною збираємося на могилі прадідуся і вшановуємо його пам'ять. Ми маємо бути гідними нащадками своїх героїв та не дозволити історії повторитися. Ніколи знову.

Ордени та медалі моєї родини

Своїх прадідів я не пам'ятаю, але мої батьки з бабусями та дідусями розповідали мені про них. Прадіди не любили розповідати про війну. Бо війна, вони говорили, — це лихо, а про лихо розповідати не хочеться.

Свого прадідуся по лінії батька, Кондратенка Олександра Яковича, 1918 р.н., я не пам'ятаю, він помер, коли я ще не народився. Але мій татко та дідусь розповідали про нього. Це була добра, розважлива людина, яка пройшла важкі воєнні дороги, а потім відбудовувала своє життя в повоєнні часи. До лав

Радянської Армії він був призваний зенітником у 1939 році, і воювати він розпочав ще в роки Фінської війни. Воював на лінії Моннергейма, де й отримав свою першу медаль «За бойові заслуги». Коли почалася Велика Вітчизняна війна, він воював під Сталінградом, де велися на той час найзапекліші та найстрашніші бої. Прадід про ті бої розповідав, що було дуже страшно. Захисники міста в той час воювали за межами людських можливостей, плакав, згадуючи своїх загиблих товаришів. За оборону Сталінграда Олександр Якович був нагороджений другою бойовою медаллю «За відвагу». Далі прадід воював і в інших місцях, а свою службу закінчив у Мурманську у вересні 1945 року. Після війни він отримав орден Вітчизняної війни 2-го ступеня.

Мій інший прадід по лінії батька, Дикань Іван Терентійович, 1918 року народження, до війни закінчив Краснокутську школу механізаторів. Після наступу німців на наші землі

був призваний на службу до Радянської Армії. У 1942 році під селищем Штепівка Сумської області отримав тяжке поранення. Був учасником великої танкової битви на Курській дузі, брав участь у переправі через Дніпро, визволенні Молдавії та Румунії. У 1944 році вдруге був тяжко поранений, живцем горів у танку, після поранення був комісований. Його було нагороджено медаллю «За відвагу». Повернувшись до рідного села, працював бригадиром тракторної бригади. І хоча був майже сліпий, міг розібрати та зібрати будь-який двигун. Іван Терентійович також мало та неохоче розповідав про жахіття війни. Він завжди говорив: «Війна – це смерть, а працювати на благо Батьківщини – це життя».

Мій прадід по лінії матері, Кузьменко Микола Михайлович, народився у 1922 році. Війну розпочав у дев'ятнадцятирічному віці на Західному фронті. Він казав, що про початок війни нема чого розповідати, бо наші війська весь час відступали, скрізь було лихо та смерть. У 1942 році при обороні міста Кіровоград він отримав свою першу бойову нагороду – медаль «За відвагу». У той час, коли Радянські війська відступали, мало кому давали нагороди, і для звичайного піхотинця, яким був Микола Михайлович, це була найвища відзнака. Того ж таки року він отримав поранення й потрапив у полон до німецького госпіталю. Разом зі своїм товаришем він утік із полону, і з 1943 року знову воює в піхоті. При проведенні Корсунь-Шевченківської операції був нагороджений орденом Червоної Зірки, там же він отримав і друге поранення. У 1944 році прадід був утретє поранений і більше на війну не повертався. Він завжди казав, що це наша земля, це ми її відстояли.

Мій інший прадід по лінії матері, Павлішин Максим Дмитрович, 1919 року народження. Війну розпочав із перших її днів у кавалерії, був ад'ютантом у командира батальйону. Воював на Західній Україні, визволяв Польщу і закінчив війну в Німеччині. Під час війни нагороджений орденом Червоної Зірки, медаллю «За визволення Польщі», медаллю «За перемогу над Німеччиною». Після демобілізації працював конюхом у радгоспі на Житомирщині. Все його життя було пов'язано

з кінями. І на війні, і після війни з ним поруч завжди був кінь. Тому він часто розповідав, як кінь рятував його у війну та допомагав у мирні часи: виносив із нерівного бою, допомагав розбудовувати понівечену та скалічену війною оселю. Максим Дмитрович теж ніколи не хизувався своїми бойовими нагородами і розповідати про війну не любив.

Кожного разу, коли я переглядаю фільми про ті часи, згадую про своїх прадідів Сашка, Івана, Миколу та Максима. І хоча вони мешкали в різних регіонах нашої України, прадіди Сашко та Іван ніколи не бачили прадідів Миколу та Максима, їх об'єднав спільне – любов до Батьківщини, любов до життя. Вони не любили згадувати про війну, а любили розповідати про щось добре, хороше, щасливе, мріяти про майбутнє. І я думаю, а чи було їм страшно? Гадаю, що так. Та чи був у них час та право про це думати? Гадаю, що ні. Бо вдома у них залишилися матері, батьки, брати та сестри, яких треба було захищати від ворогів. І, мабуть, тільки ці думки про рідних та Батьківщину надавали їм сили та мужності жити. У моїй сім'ї є традиція: кожного року на 9 Травня ми разом збираємося за столом і згадуємо своїх родичів, які воювали та працювали в роки Великої Вітчизняної війни та після неї. І тоді я дізнаюся про них щось нове або згадую те, що забув. Усе це стосується не лише прадідів, які воювали, а й моїх прабабусь, які жили і виживали у воєнні та повоєнні роки. Я гадаю, що поки ми пам'ятаємо про них, ми будемо жити та намагатимемося не повторювати помилок минулого.

Пишаюся тобою, мій прадід...

Знайомтесь, мій прадід— Хухрянський Іван Петрович. Багато років по допомогу до нього звертала-ся чи не добра чверть містечка Ізюм, що на Харківщині. Корови, свині, собаки, коти, кролі і птиця – то все його пацієнти, яких вели до нього за порятунком від різних хвороб. Сибіряк — так кликали між собою його люди — нікому не відмовляв. А Сибіряком він став, як і його батько, Петро Іванович – син козака Ізюмського слобідського полку, коли родина повернулася на батьківщину із далекого Сибіру, куди вони подалися після столипінської реформи. Минуло майже чверть століття, як немає нашого діда Сибіряка, а сім'я продовжує родинну традицію – щороку 9 травня ми збираємося за одним святковим столом. Для прадіда це було найголовніше свято. Тільки того дня від нього, неговіркового, після чарки-другої можна було почути спогади про війну. Зазвичай він не любив про це говорити. Тепер про ті хвилини одкровення прадіда розповідає мені моя мама, яка добре пам'ятає його.

«Кінець червня 1941 року. Військкомат. Військовий білет, виписаний поспіхом. Мене розподілили в саперну роту. Інструктори навчали нас у пришвидшеному темпі. Складного начебто нічого, але лякала думка, що моя помилка може коштувати життя багатьох, – розповідав прадід. – Та ось пролунала команда шикуватися. У руки гвинтівка, одна на трьох. До неї кілька десятків набоїв. З нас трьох ніхто не знав, що робити з цією штукаю. Ми ж саперна рота. Більш досвідчені вояки нашвидкоруч навчали нас. Гвинтівки були із збитими прицілами і впоратись з ними було важко». Про бойове хрещення на легендарній горі Крем'янець, що було справжнім пеклом, прадід згадував неохоче, з великим болем і сльозами на очах. Тоді на тій горі назавжди залишились сотні земляків. А кому пощастило лишитись живим, потрапили в полон. «Наказали утримувати гору Крем'янець. Як і чим? Організації ніякої, більшість необстріляні, як і я. Молодші командири знають не набагато більше за нас. Людей просто кинули на кулі. І коли почалася та страшна бійня, я вже був готовий до найгіршого. У свідомості промайнуло таке недовге життя: йому без одного року тридцять, дружина, донька та дворічні двійнята. Що буде з ними? Наступний потужний вибух та нелюдський крик односельця повернув його до реальності. Підхопивши гвинтівку, побіг уперед з усіма. Стріляти не було чим. Навкруги тіла, їх багато. Назустріч біжить чоловік із закривавленим обличчям, чимось схожий на командира. Він намагається щось сказати. Врешті збирає нас вцілілих і повідомляє, що треба відходити, поки німці не оточили остаточно. Втім, було запізно, до того ж усі були виснажені, чимало поранених. За годину нас оточили і взяли в полон. От тоді я пережив найстрашніші години свого життя. Мені довелося вмирати тричі. Нас зачинили у величезному корівнику. Скільки там було людей – сказати важко. Поранені стогнали, дехто лаявся, а хтось сидів тихо, понуривши голову. На ранок гітлерівці почали сортувати нас. Наказано було вийти офіцерам, потім молодшим командирам.

Їх кудись відвели. Думаємо, тепер черга за нами. Коли, ні. Політруки на вихід! Серед них і мій давній приятель. Важкі двері корівника зачинилися і невдовзі почулися постріли. Минула ніч, чи не найдовша у житті. А на ранок нас стали виводити групами по кільканадцять чоловік. Вели до дороги, обабіч якої виднівся глибокий рів. Навпроти нього стояло з десяток автоматників. І ось почалося найстрашніше: німці строчили з автоматів, люди падали у рів та біля нього, мов скошені.

Переді мною ще дві групи і все, кінець... Скоріше б. І раптом... гул у небі. Підіймаємо голови. Ні, не може бути!!! Та це ж наші «ястребки»! Звідки вони тут!? Опустилися зухвало низько. Серед німців паніка. Нас знову зачиняють у корівнику. Довго тягнуться години очікування. Ввечері нас знову виводять. І знову в небі з'являються наші рятівники. І знову мені пощастило! У наступне спасіння не вірив ніхто. Але кожен крадькома поглядав на небо. І чудо сталося! Хтось хрипло крикнув: «рятуйся хто може!» Не змовляючись, ми кинулись у розсипну. Застрочили автомати. Я чкурнув у кукурудзу. За мною ще один чолов'яга. Моєму напарнику таки влучили в плече, тому довелося тягти його на собі. І знову мені щастить! Ми добігли кінця, здавалося, безкрайнього поля. Перед нами село».

Та невесела пригода скінчилася для Сибіряка щасливо. Щоправда, через кілька годин, як вони облаштувалися у льоху якоїсь жінки, до села таки ввійшли німці. Відтак довелося затриматися на пару місяців, поки ворог не полишив село.

Фото з Інтернету

А далі був непростий шлях до своїх, а потім чотири пекельні роки війни. Втрата товаришів, наступ, мінування та розмінування, легке поранення, оточення та радість, що вкотре лишився живим. Не одну тисячу кілометрів фронтових доріг здолав прадід. Перемогу зустрів у Берліні. Це єдиний момент у розповіді,

коли його лице світилося гордістю. Але остаточно війна для прадіда закінчилася у 1947 році.

Повернувся додому посивілий... Парадний кітель у медалях та орденах. Деякі з них, на жаль, загубилися. Але сьогодні найціннішими сімейними реліквіями є прадідові нагороди: Орден Слави, Орден Вітчизняної війни 2 ступеня та медалі «За перемогу над Німеччиною», «За взяття Берліна». Ось який він, мій прадід-герой!

Спогади прабабусі

Моя прабабуся, Сидорова Софія Костянтинівна, народилася 30 вересня 1923 року у селі Мала Маньківка Маньківського р-ну Київської області в селянській родині. У сім'ї було п'ятеро дітей. Найстарша – Софійка, вона допомагала матері по господарству.

Прабабуся розповідала, що вчилася у школі до 6-го класу. Перші роки навчання пройшли в Маломаньківській початковій школі, а потім у самій Маньківці. Відстань між селами була чималою, і щодня доводилося проходити близько 12-13 кілометрів. Її шкільне життя припало на 30-ті роки двадцятого століття. Родина жила бідно, й прабабуся була змушена кинути школу, тому що ні в чому було ходити до навчального закладу. Вона пригадує, як у 1936 році склала всі іспити, крім одного... Бо нічого було вдягнути, аби прийти на той екзамен. Щасливого дитинства як такого не було. Спочатку голод 1932 – 1933 років, а через 7 років війна і полон у Німеччині.

Перед Другою світовою війною Софія Костянтинівна працювала в колгоспі. Почала там працювати ще з 9 років. Аби відробити трудовень, вона проривала буряк. Так заробляла на їжу, адже була найстарша в родині, допомагала батькам прогодувати молодших дітей. У країні був голод, і люди працювали в колгоспі, все, що колгоспники виготовляли, віддавали державі. Бувало навіть, із печі їжу забирали. Вже з 14 років діти виконували дорослу роботу.

Прабабуся розповідала: дізналася про війну по радіо. У ті часи радіопередавач кріпився до стовпа, одне радіо було біля клубу. Це була неділя, 22 червня 1941 року.

Усі сімнадцятирічні хлопці та дівчата, випускники школи, йшли зустрічати світанок, а о четвертій ранку оголосили, що Гітлерівська Німеччина віроломно напала на СРСР і почалася Велика Вітчизняна війна. Софії Костянтинівні тоді було 17 років. З самого ранку 22 червня 1941 року почалася мобілізація. Багатьох юнаків забрали на фронт просто після випускного. Прабабусиною батька забрали на війну, вона залишилася з мамою, трьома сестрами і братом (молодша сестра Анна досі жива, вона на 16 років молодша за Софію). Усій родині було дуже страшно і важко.

У 1941 році Київщину окупували німецькі війська, почав діяти «новий порядок». З'явився наказ про вивезення населення на примусові роботи до Німеччини. До Третього рейху прабабусю забрали в березні 1942 року, а її брата, молодшого на рік, у кінці грудня 1942. Перевозили остарбайтерів до Німеччини в товарному потязі у вагонах для худоби.

Ні про які зручності мови не йшло. Було дуже холодно, годували людей погано.

Вона потрапила на сільськогосподарські роботи до фермера: доїла корів, прибирала сіно і вирощувала хліб. Бабуся говорила, що її господар був нормальний і не знущався із неї. Це середньостатистичний німець, мав дружину і двох дітей, за якими наглядала Софія Костянтинівна. Господарство було велике, за тодішніми німецькими законами, кожному господарству в допомогу держава надавала працівника з захопленої території, щоб фермер міг постачати в армію продукти.

Працювала багато й важко, господар зі своєю сім'єю так само працював. З іншими полоненими вона спілкувалася по вихідних, були молоді люди з різних країн: Польщі, Чехії, СРСР (більшість з України).

Найсумніший спогад моєї прабабусі за час війни – це час перебування в полоні, а особливо – перший день. Привезли туди, весь день проплакала. Фермер одразу змусив молоду робітницю працювати у полі. Потрібно було збирати каміння, а вона його не бачила, тому що багато плакала і очі запалилися. Було важко усвідомлювати, що ти одна в чужій країні. Перший радісний спогад, – коли їх уже звільняли солдати радянської армії. Про закінчення війни прабабуся дізналася по радіо.

їхала з Німеччини на початку червня 1945 року, а приїхала додому в Україну в кінці серпня 1945 року, тому що колишні остарбайтери довго були в Австрії (місто Мельк). Чекали місяців зо два, поки сформують ешелони. Прабабуся пам'ятає, як було страшно, коли вони перебували біля крематорію, в якому фашисти спалили 43 тисячі військовополонених. Згадує, як під'їжджала до рідного краю. Залізнична станція була в райцентрі, а до рідної домівки ще було 10 кілометрів пішки. Дівчина не йшла – бігла бігом до рідних і плакала від щастя.

Потім були важкі роки післявоєнної відбудови.. Батько ще не повернувся з війни. Він був поранений в Угорщині і лежав у госпіталі. Повернувся додому, пролежав ще три місяці в лікарні, лікарі думали, що у нього тиф, але помер від гангрені. Після війни прабабуся переїжджала в різні місця, жила у Львові, де познайомилася з моїм прадідом, Генадієм Никифоровичем Сидоровим, він служив там в армії. Там народилася їхня перша дитина. Потім жила в Кривому Розі та інших містах. Прадідусь був родом із Курської області, він захотів повернутися на свою Батьківщину.

Так моя прабабуся і переїхала в Курську область – село Нижньо-Махов Суджанського району. Там прожила до 2005 року. До Харкова прабабуся повернулася в листопаді 2005р, де і зараз живе зі своєю донькою. Зараз моя прабабуся почувається добре для свого поважного віку – 96 років.

Катихіна Вікторія,
учениця 9-Г класу ХЗОШ №53

Переможе він, солдат!

Ішов вулицею солдат. Червневим сонячним днем ішов. Днем неспокійним, тривожним. Почалася війна, якої ще не було раніше. Ішов солдат своєю рідною землею. За ним була країна – найбільша й найвеличніша. З ним був народ – найсильніший. Отже, переможе солдат фашистів. Переможе він, солдат. Переможе! Але складний і довгий цей шлях. Під Брестом і біля Москви буде громити фашистські війська. На Дніпрі, Кавказі, під Сталінградом і Одесою, під Севастополем і Києвом. За Батьківщину! – кричить солдат і йде в бій. За Батьківщину! – кричить піхота. За Батьківщину! – кричить артилерія та йде на ворога. За Батьківщину! – кричать воєнні моряки. За Батьківщину! – кричать бомбардувальники з неба.

Друга світова війна... Кожна родина пройшла крізь увесь її жах і страждання. У кожную родину принесла вона сльози. Я хочу вам розповісти про одну цікаву людину. Це Чухиль Ілля Кузьмич. Він народився 5 листопада 1926 року у с. Сороківка Харківського району Харківської області. Навчався у 8-річній школі, але закінчив тільки 6 класів. Мирне життя перервала війна. На фронт пішов добровільно у 16 років (1943 рік). Воював 7 років і 2 місяці. Двічі був поранений. Лікувався у шпиталі імені Савченка (Німеччина). Визволяв Варшаву (17 січня 1945 року). Брав участь у боях 1-го Українського фронту на р. Вісла та р. Одер, де командував Г. Жуков. Після війни служив 5 років у Берліні. Повернувся на Батьківщину. Працював на заводі в три зміни (27 років), потім на Харківському електромеханічному заводі (15 років), далі в кінотеатрі «Росія» (6 років). Загальний робочий стаж – 55 років. Має дружину Валентину Іванівну, доньку Наталю та онуків.

Ілля Кузьмич пригадує: «Перший бій прийняв у с. Водолага, потім був у Просянах. Моїм обов'язком було носити кулемет «Максим». Не можна було возити його на колесах, а тільки носити на плечах. Тоді загинуло багато людей, багатьох покалічило. З мого хутора залишився тільки я... Другий бій прийняв на р. Вісла, пройшов усю Польщу й частину Німеччини». Він розповідав, як узимку наші спробували форсувати Одер: «У боях брали участь п'ята армія Берзаріна й восьма армія Чуйкова. Вода замерзла. Ворог хотів скинути солдатів у річку. Наші почали відступати. Багато з них, а також коні, техніка пішли під кригу. Але ніхто й думати не хотів про поразку! І ми вистояли». 9 Травня зустрів у шпиталі (31 березня 1945 року був поранений). Про перемогу дізнався по радіо. На очах були сльози!.. Ілля Кузьмич нагороджений 20 медалями та орденами, серед яких медалі «За Белорусь», «Победа над Германией», «За отвагу», «Жуков», а також ювілейні, ордени «За мужество», «Отечественной войны I степени».

Після розповідей цього сивого, проте веселого й жвавого чоловіка я почала по-іншому ставитись до орденів і медалей. Я дуже пишаюсь усіма, хто не тільки воював, а й просто жив у той жорстокий час. На жаль, їх залишилось не так уже й багато. Я б хотіла, щоб пам'ять про них жила вічно і щоб ми цінували й поважали подвиги людей, які віддали життя заради нас.

ЮХНЕВИЧ ФЕДІР ПЕТРОВИЧ, радіотехнік полку. Нагороджений "Орденем "Червоної зірки", 2 медалями "За бойові заслуги", "За оборону Ленінграда", "За перемогу над Німеччиною" і ювілейними медалями.

Прадід Юхневич Альбіни, 3-В.

Лещаков І., 2-Д

На груповому фото мій дід, АНТОН ІВАНОВИЧ ЛИМАР. Зустрів війну на фінському фронті в 28 років. Брав участь у Брестській битві, в Сталінградських боях, Курській дузі, пройшов пів-Європи, звільнення Будапешту, Праги, взяття Берліну. Був військовим водієм, на полуторці. Після Берліну служив на Дальньому Сході, учасник війни з Японією. Пройшов війну без жодного поранення.

Земний уклін Вам, ветерани!

Війна, навіщо ти почалась? Скільки безневинних життів ти забрала! Скількох дітей ти залишила сиротами! Скількох людей скалічила! Ти забираєш юнаків, багато з яких ніколи не повернуться додому, їхні батьки назавжди залишаться без своїх дітей.

Ти ніколи не знайдеш співчуття в очах тих, душі чийх близьких ти забрала і віддала небу. Наш земний уклін усім, хто виніс роки окупації та пекло концтаборів, хто піднімав з руїн і відроджував Батьківщину!

Травень сорок п'ятого був щедрим на тепло, буйно квітучий бузок, величні пахучі оберемки якого кидали солдатам, що поверталися в рідні краї з важких воєнних доріг. На них чекали! Чекали чоловіка, батька, коханого... Але повернулися не всі...

Дорогі ветерани! Ваша мужність, життєва мудрість, ставлення до ратного і громадянського обов'язку — це високий приклад для наслідування. Наш обов'язок — бути гідними вашого життєвого подвигу, утверджуючи мир, злагоду та суспільну гармонію в українській землі!

